

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

B.1

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΡΕΥΜΑ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1988

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΡΕΥΜΑ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1988

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο Μιχάλης Χαραλαμπίδης γεννήθηκε το 1951 στην Αλεξανδρούπολη. Σπούδασε πολιτικές και οικονομικές επιστήμες καθώς και κοινωνιολογία στην Ρώμη. Είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Διεθνούς Συμβουλίου της Διεθνούς Ένωσης για τα δικαιώματα και την απελευθέρωση των λαών. Την περίοδο της δικτατορίας διέφυγε παράνομα στην Ιταλία όπου συμμετείχε στην πολιτική εκπροσώπηση του ΠΑΚ Ιταλίας. Έργα του: DI PENZERE E INTERDIPENTENZE FRA ALCUNI PAESI DELL' AREA MEDITERRANEA (1979), Για την αυτοδιαμόρφωση — επαναθεμελίωση της ελληνικής αριστεράς (1982), Για ένα νέο συνδικαλιστικό κίνημα (1984), Πώς μπορεί να κυβερνά η αριστερά (1986), PUR UN INTERNATIONALISME REGIONAL (1986), Πόντιοι, δικαίωμα στη μνήμη (1987) και ΠΑΣΟΚ, μνήμη και αναγέννηση (1988).

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

**Εισήγηση του μέλους της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ,
Μιχάλη Χαραλαμπίδη, στην 26η σύνοδο της
Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ**

ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΟΣΚΩΤΑ

Τα τελευταία γεγονότα δεν αποτελούν κεραυνό εν αιθρία. Μόνο μια καθυστερημένη μορφωτικά, επιφανειακή, σκόπιμη πολιτικά ή υπεύθυνη, ένοχη πολιτική αντίληψη μπορεί να τα θεωρήσει έκπληξη, εξαίρεση, συγκυριακό γεγονός ή να τα απομονώσει από τις ουσιαστικές διαστάσεις του.

Μπορεί να αποτελούν το τραγικό αποκορύφωμα της κρίσης του ΠΑΣΟΚ. Η κρίση όμως του κινήματος προϋπήρχε. Όπως και το φαινόμενο Κοσκωτά είχε ήδη πλέον τον δικό του κύκλο γέννησης, ανάπτυξης, ολοκλήρωσης και ανόδου. Είχε δηλαδή μια μικρή μεν αλλά υπαρκτή ιστορία ορισμένων χρόνων. Καθ' όλη δε την διάρκεια του κύκλου που διέγραφε η σχέση των πολιτικών δυνάμεων με αυτό ήταν μια σχέση υφιστάμενη. Άλλοι ταυτίζονταν, άλλοι προσδοκούσαν ήταν διατεθειμένοι να ταυτισθούν ή να έχουν ένα χώρο, μερίδιο δικό τους.

Σήμερα όχι μόνον τα μέλη, τα στελέχη, ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ, αλλά όλος ο λαός, οι εργαζόμενοι ζούν μια πολιτική και ηθική κρίση χωρίς να μπορούν, έχοντας μια ερμηνεία των βαθύτερων διαστάσεών της, να εξέλθουν από αυτήν με μια αναγνωσμένη σύγχρονη πολιτική σκέψη, πολιτική μόρφωση και παιδεία με μια προοπτική. Αντίθετα απογοητευμένοι ή χειραγωγούμενοι αποσύρονται από την πολιτική.

Η έξοδος από την κρίση που προκάλεσε η υπόθεση Κοσκωτά προϋποθέτει πρωταρχικά και άμεσα την νομική δικαστική αντιμετώπισή της στην ποινική της διάσταση ως αδίκημα και τις πολιτικές προεκτάσεις του. Η αντιμετώπιση αυτή απαιτούσε και απαιτεί τόσο την πλήρη, ταχεία και διαφανή νομική δικαστική ε-

ξέταση και απόδοση ευθυνών, όσο όμως κύρια την άμεση παραίτηση όλων των δημόσιων λειτουργιών και ειδικά των πολιτικών προσώπων που αναφέρονται στην υπόθεση ανεξάρτητα από τον βαθμό της πραγματικής εμπλοκής ή ενοχής τους.

Για το κίνημα του ΠΑΣΟΚ η παραίτηση των κυβερνητικών στελεχών του είναι ζήτημα πολιτικού, ηθικού κύρους και αξιοπιστίας. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να οδηγεί τον δημοκρατικό λαό στην απόγνωση, στην αίσθηση γτροπής και ενοχής και ένα πολιτικό κίνημα που έκφρασε τις προσδοκίες και τις ελπίδες του στην αυτοκαταστροφή και την πολιτική αυτοκτονία.

Η παραίτησή τους θα είναι απόδειξη ηθικής, πολιτικής ευθύνης και υπεροχής τόσο των ίδιων όσο και του κινήματος. Θα είναι δε αφετηρία μιας νέας εποχής για το κίνημα. Αυτή η στάση είναι υποχρέωση, καθήκον τους απέναντι στο κίνημα, τον λαό και την ιστορία. Ένα λαό και ένα κίνημα του οποίου οι δυνάμεις είναι ανεξάντλητες. Η απελευθέρωση όμως αυτών των δυνάμεων απαιτεί ιστορικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες που υπερβαίνουν τις συγκυρίες και τα πρόσωπα.

Ο περιορισμός όμως της υπόθεσης Κοσκωτά σ' ένα στιγμιότυπο ποινικό αδίκημα με περιορισμένες πολιτικές προεκτάσεις, η εξάρτησή του από τις αρετές, τις ικανότητές του, εκτός του ότι υποτιμά το διακονητικό μας επίπεδο, μας αναγάγει ως χώρα σε Κοσκωτιστάν όπως επιδιώκουν πολλοί, αλλά κύρια δεν συμβάλλει στην ουσιαστική, δομική, ηθική και πολιτική αλλαγή σ' αυτήν την χώρα. Αντίθετα επιτείνει και εμβραθύνει την πολιτική υπανάπτυξη, την σύγχυση, την αποπολιτικοποίηση. Δημιουργεί προϋποθέσεις, άλλοθι διατήρησης ή επανάλληψης αναλόγων φαινομένων.

Την είσοδο ή παραμονή σε ένα φαύλο και αδιέξοδο κύκλο, όπου οι «ηθικοί» γίνονται «ανήθικοι», οι «αναμάρτητοι» «αμαρτάνουν», όπου ο λαός θα εξακολουθεί να ζει την πολιτική ως γιορτή — εξέγερση και κατόπιν ως απόγνωση και πένθος, όπου από την μεγάλη ευφορία της δικαίωσης θα καταλήγει να αισθάνεται προδομένος, εξαπατημένος. Φαινόμενα δηλαδή που χαρακτηρίζουν υπανάπτυκτες πολιτικά κοινωνίες, όπου απουσιάζουν οι πολιτικοί θεσμοί και μια σύγχρονη πλούσια δημοκρατική πολιτική κουλτού-

ρα καθημερινής κριτικής του συστήματος και των μετασχηματισμών του. Προϋποθέσεις δηλαδή για να πάψει η πολιτική σκηνή σ' αυτόν τον τόπο να παρουσιάζει περιοδικά πολιτικές τραγωδίες και ο λαός να αναζητά σωτήρες.

Η υπόθεση Κοσκωτά αποτελεί, ειδικά για τις δυνάμεις που προσδοκούν να αλλάξουν τις υπανάπτυκτες και παρασιτικές πολιτικές και οικονομικές δομές αυτής της χώρας, π ρ ό κ λ η σ η γ ι α ε μ β ά θ υ ν σ η, α ν ά π τ υ ξ η κ α ι ο λ ο κ λ ή ρ ω σ η σ ε δ η μ ό σ ι ο ε π ί π ε δ ο μ ι α ς ρ ι ζ ο σ π α σ τ ι κ ή ς κ ρ ι τ ι κ ή ς σ τ ο Ε λ λ α δ ι κ ό σ ύ σ τ η μ α ε ξ ο υ σ ί α ς. Στις ιστορικές δομικές όσο και συγκυριακές εκδοχές λειτουργίας, αναδιάρθρωσης, καθώς και των υπαρκτών τάσεων «εκσυγχρονισμού» του. Η υπόθεση Κοσκωτά διαπερνά όλες τις δομές, τους θεσμούς αυτού του συστήματος και εκφράζει την χ ρ ό ν ι α κ ρ ί σ η τ ο υ. Ήταν ως σχέδιο μια από τις εκδοχές «εκσυγχρονισμού» και διαχείρισής του.

Η απουσία διαδικασιών, λειτουργιών, δομών, συλλογικών εκλεγμένων δημοκρατικών οργάνων στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ, η έλλειψη δηλαδή όλων των στοιχείων που χαρακτηρίζουν και συνθέτουν ένα π ο λ ι τ ι κ ό κ ί ν η μ α θ ε σ μ ό, απέτρεψε την ανάπτυξη μιας προβληματικής για τ ο π ο λ υ δ ι ά σ τ α τ ο φαινόμενο Κοσκωτά, αλλά και για το σ η μ ε ρ ι ν ό Ε λ λ α δ ι κ ό π ο λ ι τ ι κ ό, κ ο ι ν ω ν ι κ ό κ α ι γ ι κ ο ν ο μ ι κ ό γ ί γ ν ε σ θ α ι, κάτι βέβαια που δεν έκανε και δεν κάνει κανένα πολιτικό κόμμα.

α) Κρίση του ΠΑΣΟΚ — Κρίση των πολιτικών κομμάτων

Το φαινόμενο Κοσκωτά σε μια από τις διαστάσεις του αφορά την χρόνια πλέον κρίση του ΠΑΣΟΚ ως πολιτικό κόμμα. Από τη ν σ τ ι γ μ ή που, ως βασική επιλογή της κεντρικής καθοδήγησης, η υπόθεση της ΑΛΛΑΓΗΣ ανατέθηκε στο κράτος, στις κυβερνητικές πράξεις που υλοποιούνται ή αποφασίζονται δια

νόμων, στον διευθυντισμό των υπουργείων χωρίς μια ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας, η συρρίκνωση και εξαφάνιση του αυτόνομου ρόλου του ΠΑΣΟΚ ως πολιτικό κίνημα ήταν αναπόφευκτη, «φυσιολογική».

Το μεγάλο ιστορικό θεωρητικό πρόβλημα για τα σοσιαλιστικά κόμματα των σχέσεων αυτονομίας του κόμματος από το κράτος, το Εκτελεστικό Γραφείο, η Κεντρική Επιτροπή το έλυσε με διαδοχικές επισκέψεις και συμμετοχές των στελεχών στην κυβέρνηση και το Εκτελεστικό Γραφείο. Αυτό πέρα από την πολιτική έχει και μια ηθική διάσταση που δεν τιμά αυτό το κίνημα.

Το ΠΑΣΟΚ με ταχείς ρυθμούς μεταβλήθηκε από ένα κοινωνικό κόμμα με όλα τα καλά που είχε και αδυναμίες σε ένα κόμμα του κράτους. Οι οργανωτικές δομές, η πολιτική του δεν αναφέρονταν πλέον στην κοινωνία, αλλά στις κρατικές δομές. Ανέλαβε ουσιαστικά την άμεση διαχείριση των οικονομικών, πολιτικών, διοικητικών τομέων του κράτους. Σταδιακά η δύναμη ή του δεν απόρρεε, δεν εξαρτιόταν από τις κοινωνικές δυνάμεις που προσδοκούσε να αντιπροσωπεύσει, από τις ιδέες του, την ικανότητα ανάλυσης, ερμηνείας, ιδεολογικής κατεύθυνσης, αλλά εξαρτιόταν από την ψεύτικη για ένα σοσιαλιστικό πολιτικό κίνημα δύναμη της εξουσίας και των μηχανισμών της. Δεν είναι τυχαίο ότι εξουσία στην γλώσσα μας σημαίνει, χωρίς ουσία. Η πολιτική του σκέψη και δραστηριοποίηση περιορίσθηκε στο να επιδιώκει χώρο, έλεγχο των διάφορων μηχανισμών πολιτικής και οικονομικής εξουσίας μέσα και έξω από το κράτος. Έτσι εισήλθε σε μια λογική ανταγωνισμού διαφόρων ομάδων, διχασολάθησής, ισορροπιών ανταλλαγής, του πάρε δώσε τόσο στις εσωτερικές του σχέσεις όσο και στο εξωτερικό του. Λογική που, όπως αποδείχθηκε πολλές φορές στην ιστορία των σοσιαλιστικών κομμάτων, οδηγεί στην διάλυση και την αυτοκτονία.

Από την στιγμή που δεν καθορίζονταν στο εσωτερικό του σε συνθήκες διαφάνειας και δημοκρα-

τίας, στο επίπεδο των ιδεών, των προτάσεων, της κοιμματικής ιστορικής μνήμης, οι ρόλοι, οι αξίες, οι πολιτικές, η συνέχεια, οι διαδοχές του, η σχέση, η επιρροή, ο έλεγχος, η στήριξη σε κέντρα ή μηχανισμούς εξουσίας συγκέντρωνε το κύριο ενδιαφέρον των διάφορων ομάδων του ΠΑΣΟΚ.

Ομάδες οι οποίες, όπως ανέφερα σε προηγούμενη σύνοδο, δεν αποτελούν ρεύματα ιδεών, αλλά μηχανισμούς εξουσίας, προστασίας ή ρεύματα αέρα.

Όλες αυτές οι ομάδες, εκτός από εμάς, οι οποίοι, όπως έδειξε η ιστορία αποτελούμε ένα ρεύμα ιδεών, αναλώθηκαν σε έναν αγώνα ελέγχου, νομής μηχανισμών ή τμημάτων του κράτους, υπηρεσιών, θέσεων οργανισμών ή επιρροών και προσβάσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στα συγκροτήματα του Τύπου.

Ταυτόχρονα ειδικά η κοιμματική γραφειοκρατία στις διάφορες τάσεις της προσπάθησε η κάθε μια αποκλειστικά για τον εαυτό της να ελέγξει τον μηχανισμό του ΠΑΣΟΚ κεντρικό και νομαρχιακό με την κατάργηση εκλεγμένων και επιβολή διορισμένων οργάνων Ο.Ε.Σ. κλπ.

Αυτές οι λογικές, οι συγκρούσεις και οι προσδοκίες οδήγησαν στον Κόσμοτά.

Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας το εξής φαινόμενο που αφορά το ΠΑΣΟΚ, αλλά και τα άλλα πολιτικά κόμματα, φαινόμενο που απειλεί εμβάθυνση μια και άπτεται των γενικότερων πολιτικο - κοινωνικών μετασχηματισμών και εξελίξεων.

Όσο αδυνατίζει ο πολιτικός, ιδεολογικός και μορφωτικός λόγος αλλά και ο ρόλος των πολιτικών κομμάτων, αυτός υποκαθίσταται από τον λόγο των μέσων μαζικής ενημέρωσης, του Τύπου ή άλλων κέντρων εξουσίας. Τα κόμματα λόγω της κρίσης τους μπαίνουν σε μια υφιστάμενη σχέση με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, Τύπος, ραδιο-

τηλεόραση. Όσο δε γίνονται φτωχά σε ιδέες και πολιτική τείνουν να ισχυροποιηθούν οικονομικά και ως μηχανισμός αναζητώντας οικονομικούς πόρους. Έτσι μπορούμε να έχουμε κόμματα με ψηφολούς προϋπολογισμούς, αλλά αδύνατα στην ικανότητα ερμηνείας ανάλυσης, ανάδειξης ενός οράματος του παρόντος της νεοελληνικής Εθνικής παρακμής. Έτσι ακούσθηκε και σταδιακά κυριάρχησε η ιδέα, ότι για να κάνεις πολιτική πρέπει να έχεις λεφτά. Εκτός από την πλευρά που αφορά τα πολιτικά κόμματα, αυτές οι εξελίξεις επέδωκαν όρους σε μια ολόκληρη γενιά. Έτσι ένα μεγάλο μέρος της γενιάς του εδωμένου έχασε την διανοητική και πολιτική της αυτονομία και υπαλλήλοποιήθηκε.

6) Επιχειρηματίες και κλεπτοκαπιταλιστές

Το φαινόμενο Κοσκωτά έχει και άλλη μια διάσταση.

Για τον Ελληνικό κρατικό οικονομικό και κοινωνικό σχηματισμό τα φαινόμενα και υποκείμενα τύπου Κοσκωτά δεν είναι πρωτόγνωρα, δεν αποτελούν εξαίρεση. Είναι ο κανόνας αυτού του συστήματος. Απορρέουν από την ίδια την φύση, την λειτουργία, τις δομές, τους ηθικούς και τεχνικούς νόμους αναπαραγωγής. Ένα σύστημα το οποίο σύμφωνα με την θεωρία της εξάρτησης το βασικό θεωρητικό εργαλείο μας, αλλά και οποιαδήποτε άλλη σοβαρή επιστημονική προσέγγιση κυριαρχεί η φειγούρα του υπότροφου, του κράτους εργοδότη, του κλεπτοκαπιταλιστή, παρά του επιχειρηματία. Όπως είναι γνωστό για μια μεγάλη μερίδα «εργοδοτών», «καπιταλιστών» ο ρυθμός των κερδών είχε και έχει λιγότερη σημασία από την ικανότητα

να αποσπά δάνεια από το κράτος, τις τράπεζες.

Ενώ ο επιχειρηματίας κατευθύνεται κυρίως από μια συμπεριφορά που σκοπεύει να μεγιστοποιήσει τα κέρδη και βασίζεται στην ικανότητά του να δημιουργεί νέες αγορές και να οργανώνει αποτελεσματικές και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, ο κ λ ε π τ ο κ α π ι τ α λ ι σ τ ή ς μεγιστοποιεί τα έσοδά του κυρίως μέσω επιπλέον πολιτικο - οικονομικών σχέσεων παίρνοντας κρατικά κονδύλια, μεταφέροντας κεφάλαια στο εξωτερικό, υπερτιμολογώντας κλπ. Αυτή δεν είναι η αιτία γέννησης και η ουσία του προβλήματος των λεγόμενων προβληματικών επιχειρήσεων; Γι' αυτούς η παρανομία ήταν ο κανόνας. Η πλήρης και ολοκληρωτική αποκάλυψη αυτού του συστήματος κλοπής και κερδοσκοπίας προϋποθέτει μια έρευνα για τον ρόλο του χρηματιστικού και τραπεζικού κεφαλαίου στην χώρα μας. Αυτό το σύστημα δόμησε, οικοδόμησε και διαχειρίστηκε η δεξιά από την δεκαετία του '50. Η Ε λ λ α δ ι κ ή ε π ι κ ρ ά τ ε ι α τό σο σ τ η ν Α θ ή ν α ό σο κ α ι τ η ν ε π α ρ χ ί α ε ί ν α ι κ α τ ά σ π α ρ τ η μ ε γ α λ ά ξ ι ο υ ς Κ ο σ κ ω τ ά δ ε ς ό π ω ς ε ι π ώ θ η κ ε.

Γ ι α τ η ν δ ε ξ ι ά, α υ τ ο ί ο ι ρ ό λ ο ι, η δ ι α χ ε ί ρ η σ η, η δ ι α κ υ θ έ ρ ν η σ η, ή τ α ν ν ό μ ι μ η, α π ο δ ε κ τ ή, φ υ σ ι ο λ ο γ ι κ ή. Α υ τ ή ό μ ω ς α ν ε ξ ά ρ τ η τ α α π ό τ η ν ε μ π λ ο κ ή ή ό χ ι σ τ ε λ ε χ ώ ν μ α ς σ τ η ν υ π ό θ ε σ η Κ ο σ κ ω τ ά δ ε ν ε ί ν α ι α π ο δ ε κ τ ή κ α ι φ υ σ ι ο λ ο γ ι κ ή γ ι α τ ο υ ς σ ο σ α λ ι σ τ έ ς.

Η αλλαγή αυτού του συστήματος της αντιανάπτυξης, της παρασιτικής ανάπτυξης και της κλεπτοκρατίας που παραμόρφωσε και συρρίκνωσε αυτή την ιστορική και όμορφη χώρα, η ριζική αλλαγή της διακυβέρνησης στην ουσία και το ήθος της ή τ α ν η λ α ῖ κ ή α π α ί τ η σ η κ α ι ε ν τ ο λ ή π ρ ο ς τ ο κίνημα του ΠΑΣΟΚ.

Σήμερα η Νέα Δημοκρατία α π α ι τ ε ί υ π ο κ ρ ι τ ι κ ά την κάθαρση του σκανδάλου Κοσκωτά υ π ο θ α μ ί-

ζ ο ν τ α ς τις δικές της εμπλοκές και τα πολιτικά φλέρντ της, αλλά κύρια αποσιωπώντας τις δομικές διαστάσεις του. Αυτό γιατί επιδιώκει να αποβάλλει, αποποιηθεί την ιστορική ευθύνη και κατηγορία ό τ ι α πο τ έ λ ε σ ε αυτή και οι κοινωνικές δυνατόμεις που έκφρασε τ ο ν θ ε μ ε λ ι ω τ ή α υ τ ο ύ τ ο υ σ υ σ τ ή μ α τ ο ς. Τον ιστορικά υπεύθυνο της ανάπτυξης της υπανάπτυξης, της περιθωριοποίησης και οικολογικής παραμόρφωσης της χώρας. Ε π ι δ ι ώ κ ε ι α γ ω ν ι ω δ ώ ς κ α ι μ ε θ ρ α σ ύ τ η τ α τ η ν η θ ι κ ή κ α ι π ο λ ι τ ι κ ή ν ο μ ι μ ο π ο ί η σ ή τ η ς. Δ ι ε κ δ ι κ ε ί η θ ι κ ο ύ ς κ α ι α ν α π τ υ ξ ι α κ ο ύ ς ρ ό λ ο υ ς τ ο υ ς ο π ο ί ο υ ς ο λ α ό ς τ η ς α ρ ν ή θ η κ ε κ α ι α μ φ ι σ β ή τ η ς ε.

Αν όμως δημιουργήθηκαν τα περιθώρια αυτά για την δεξιά, τ η ν ι σ τ ο ρ ι κ ή ε υ θ ύ ν η γ ι ' α υ τ ό έ χ ε ι η κ ε ν τ ρ ι κ ή κ α θ ο δ ή γ η σ η τ ο υ Κ ι ν ή μ α τ ο ς. Ήταν οι πολιτικοί δρόμοι που χαράζατε και ακολουθήσατε, που οδήγησαν σ' αυτήν την κατάσταση. Όταν οι θεσμοί αδυνατίζουν, συρρικνώνονται, διαλύονται, κύρια ο θεσμός του πολιτικού κόμματος ως θεσμός, πολιτικό σχέδιο, ιστορική μνήμη, αυτή η κατάληξη είναι αναπόφευκτη. Χ ω ρ ί ς π ο λ ι τ ι κ ό κ ό μ μ α ω ς ο λ ο κ λ η ρ ω μ έ ν ο δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ό π ο λ ι τ ι κ ό θ ε σ μ ό δ ε ν υ π ά ρ χ ε ι π ο λ ι τ ι κ ή η θ ι κ ή, ο ύ τ ε ι σ τ ο ρ ί α.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΗΤΤΑΣ - ΕΥΘΥΝΕΣ

Η περίοδος που διανύουμε είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για το έθνος, τον λαό, την χώρα μας, τις προοδευτικές δυνάμεις, το ΠΑ-ΣΟΚ.

Το κίνημα έχει χάσει την αντιπροσωπευτικότητά, το ηθικό και πολιτικό κύρος, την επιρροή που στον λαό, τόσο σε επίπεδο μορφωτικό, εκλογικό, όσο και στους κοινωνικούς χώρους. Τραγι-

κό παράδειγμα η παρουσία και εικόνα του ΠΑΣΟΚ στην πορεία του Πολυτεχνείου. Την συναισθηματική, ηθική, πολιτική διάθεση του λαού για ενεργή συμμετοχή σε μια ιστορική διαδικασία αλλαγών, την ελπίδα, την αισιοδοξία, την σιγουριά για την επιτυχία της έχουν αντικαταστήσει η απαισιοδοξία, η σύγχυση, η αβεβαιότητα για το μέλλον, η απομάκρυνση, η αποχή, η αδράγεια, το αδιέξοδο.

Ο λαός μας, οι πολίτες, οι εργαζόμενοι εγκαταλείπουν οράματα, διαθέσεις, σχέδια, λογικές αλληλεγγύης, ισότητας, αλλαγής. Αφού δεν διακρίνουν πλέον μπροστά τους προγράμματα συνολικής εγγύησής τους, καταφεύγουν στην επιδίωξη προσωπικών λύσεων, ειδικών εγγυήσεων για την κατηγορία τους. Επιζητούν την εγγύηση, την προστασία, την ασφάλεια της συντεχνίας τους του εργοδότη, του κόμματος, της οικογένειας. Επιστρέφουν στο ιδιωτικό, στην ομάδα, στην συντεχνιακή λογική. Έτσι το σπέρμα μιας συλλογικής λογικής που προϋπήρχε διαδέχεται στην κοινωνία μας η στροφή στην ιδιωτική σωτηρία. Ο σώζων εαυτόν σωθήτω. Ο κόσμος πίστεψε στα συνδικάτα και τα πολιτικά κόμματα. Τώρα πιστεύει στον εαυτό του και ψάχνει την ευκαιρία, ένα παράθυρο όπου να ελπίσει. Οι προσδοκίες, οι ελπίδες για το μέλλον υποκαθίστανται από την λογική του βολέματος, την παθητικότητα, την αποχή. Διεργασίες που ευνοούν, αντιπροσωπεύουν το υπόβαθρο μιας δεξιάς παλινόρθωσης.

Η δεξιά, η περισσότερο λούμπεν, αντιδραστική, αυταρχική και αντεθνική δεξιά στον κόσμο τολμά να διεκδικεί σήμερα ηθικούς, δημοκρατικούς, αναπτυξιακούς, εθνικούς, πατριωτικούς ελέω Νταβός τίτλους και ρόλους. Στην κοινωνία νομιμοποιούνται οι ιδέες της δεξιάς και απονομιμοποιούνται, χάνουν την ελκτική τους δύναμη οι ιδέες του σοσιαλισμού.

Το λαϊκό κίνημα αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μιας ιστο-

ρικής ήττας μεγαλύτερων διαστάσεων από αυτήν της δεκαετίας του '40, όπου είχαμε μια στρατιωτική, όχι όμως μια ηθική, ιδεολογική ή πολιτική ήττα.

Την κύρια ιστορική ευθύνη γι' αυτήν την τροπή των πραγμάτων την έχει και οφείλει να την αναλάβει χωρίς συμπεριφορά αποποίησης, μετάθεσης ευθυνών και πολιτικού μεταμορφισμού η Κεντρική καθοδήγηση του ΠΑΣΟΚ. Ο Πρόεδρος, τα κατά καιρούς εκτελεστικά γραφεία, ιδιαίτερα η «ιστορική» λεγόμενη ηγεσία του και η μεγάλη πλειοψηφία της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ.

Η ΔΕΞΙΑ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ

Τα υπόλοιπα κόμματα της αριστεράς και ειδικά οι κοιμωτικές γραφειοκρατίες τους προσπαθούν να αποποιηθούν, να υποβαθμίσουν το δικό τους μέρος ευθύνης, να καλύψουν τις μορφωτικές και πολιτικές ανεπάρκειές τους χρησιμοποιώντας ως άλλοθι το ΠΑΣΟΚ. Αυτό όμως το επιχείρημά τους δεν μπορεί να κρατήσει στον χρόνο.

Απέναντι στον διαγραφόμενο κίνδυνο μιας δεξιάς παλινόρθωσης, αλλά και την εξελισσόμενη εδώ και χρόνια δεξιά αντεπίθεση δεν υπάρχουν σοσιαλιστικές αντιδράσεις, μια δική μας ηγεμονική απάντηση. Αυτά όταν μια στοιχειώδης ανάλυση του δεξιού προγράμματός — σχεδίου ή μία ανάλυση των διαμορφωνόμενων τάσεων στην κοινωνία, την οικονομία, στην γεωπολιτική της περιοχή, πείθει ότι μια δεξιά παλινόρθωση — αποκατάσταση θα οδηγήσει σύντομα) σε μια εντονότερη και μεγαλύτερη επαναδορυφοποίηση της χώρας

όχι μόνο στις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, α λ λ ά κ ύ ρ ι α σ τ η ν Τ ο υ ρ κ ί α . Το δυτικό σχέδιο ελέγχου της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου σημαίνει για την Ελλάδα Τ ο υ ρ κ ι κ ή ε π ι τ ή ρ η σ η και απώλεια κυρίαρχων Εθνικών δικαιωμάτων. Στέρηση από τον Ελληνικό λαό του δικαιώματος στον φυσικό πλούτο και τους πόρους στο Αιγαίο. Αποδοχή λύσης Ομοσπονδίας δηλαδή Διχοτόμησης της Ελληνικής Κύπρου, προώθηση από την Τουρκία του ίδιου αιτήματος για την Θράκη, 6) σε ένα βαθύτερο ε π α ν α μ ε τ α π ρ α τ ι σ μ ό τ η ς ο ι κ ο ν ο μ ί α ς με συρρίκνωση ή εξαφάνιση ολόκληρων κλάδων — τομέων και χωρίς αντικατάστασή τους με άλλες παραγωγικές δραστηριότητες. Θα ενταθούν δηλαδή οι υπαρκτές σήμερα τάσεις στην οικονομία χωρίς αντιστάσεις, ως αναπόφευκτη εξέλιξη ενός σχεδίου ιδιωτικοποιήσεων και διεθνοποιήσεων που προπαγανδίζουν ο ι η μ ι μ α θ ε ί ς ν ε ο φ ώ τ ι σ τ ο ι ο π α δ ο ί τ ω ν Σ ι κ ά γ ο Μ π ό ι ς σ τ η χ ώ ρ α μ α ς . Η Ε λ λ ά δ α σ τ η ν ο ι κ ο ν ο μ ί α τ ο υ λ ά χ ι σ τ ο ν θ α α κ ο λ ο υ θ ή σ ε ι τ ο ν δ ρ ό μ ο τ η ς Χ ι λ ή ς τ ο υ Π ι ν ο σ έ τ .

γ) Σε ένα συντεχνιακό κοινωνικό μοντέλο κύριο χαρακτηριστικό του οποίου θα είναι ένας ν έ ο ς κ ο ι ν ω ν ι κ ό ς δ υ ῖ σ μ ό ς . Η ύπαρξη δηλαδή εγγυημένων κοινωνικών ομάδων και υποκειμένων από την μια μεριά και μη εγγυημένων περιθωριακών κοινωνικών ομάδων από τήν άλλη. Αυτών που εργάζονται και αυτών που είναι άνεργοι, αυτών που σπουδάζουν και αυτών που δεν μπορούν να σπουδάσουν. Θα επιστρέψουμε δηλαδή σε μια νέα φτώχεια (ήδη εμφανίζονται αυτά τα φαινόμενα), σε μια μορφή ε ν ό ς ν έ ο υ κ ο ι ν ω ν ι κ ο ύ ρ α τ σ ι σ μ ο ύ . Ένα μοντέλο το οποίο πολιτικά και θεσμικά θα σ τ η ρ ι χ θ ε ί σ τ ο ν α υ τ α ρ χ ι σ μ ό , όπου θα π ο ι ν ι κ ο π ο ι η θ ο ύ ν ο ι ι δ έ ε ς , ειδικά οι ιδέες και τα ιδανικά της ανεξαρτησίας της χώρας και της απελευθέρωσης του κατεχόμενου κομμιατιού της Κύπρου. Θα επιδιωχθεί να διαμορφωθεί μ ι α σ ύ γ χ ρ ο ν η , π λ ή ρ ω ς ε υ θ υ γ ρ α μ μ ι σ μ έ ν η μ ε τ ο ν ι μ π ε ρ ι α λ ι σ μ ό δ η μ ο

κ ρ α τ ί α τ ο υ γ ύ ψ ο υ. 'Ηδη κάποιои κύκλοι της δεξιάς έχουν εκδηλώσει τις διαθέσεις τους γι' αυτό.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ενώ λοιπόν διανύουμε μια κρίσιμη ιστορικά για το έθνος, τον λαό, την πατρίδα μας περίοδο, η επίσημη πολιτική στην χώρα μας κινείται στο επίπεδο του αφηρημένου, της μεταφυσικής, της δημαγωγίας, της μικρής πολιτικής του μπαλώματος, της συντεχνίας, της εγορίας, της καθημερινότητας, του αθλητισμού ή του Ολυμπιακού. Αυτό όταν δεν καταφεύγει στην ρητορία, την ποίηση, τους ψεύτικους ηρωϊσμούς, την προπαγάνδα και όχι στην συγκεκριμένη ανάλυση. Απουσιάζει όχι μόνο η ανάλυση, αλλά ο εντοπισμός των πραγματικών μεγάλων αντιθέσεων που οριμάζουν εδώ και καιρό, οι ανταγωνισμοί που έρχονται στο φώς, η ανάδειξη τους σε πολιτικά μέτωπα πρωτοβουλίες, όπου θα εκφράζεται μια συνολική θέληση για αλλαγές. Παραδείγματος χάριν το μεγάλο πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων και των σχέσεων ενός παρασιτικού γραφειοκρατικού κέντρου της Αθήνας το σύμβολο της νεοελληνικής παρακμής, και της περιφέρειας. Αν σε επίπεδο κοινωνίας στις συγκρούσεις κυριαρχεί η συντεχνιακή λογική, σε επίπεδα διακυβέρνησης ή των κυβερνητικών προτάσεων των κομμάτων επεκτείνονται οι τομείς μεικρών αποφάσεων και περιορίζονται οι μεγάλες αποφάσεις. Ο περιορισμός της πολιτικής στην καθημερινότητα, στον κλάδο, στο μικρό — μερικό πρόβλημα όπου τελικά όλα τα κόμματα συγκλίνουν και ταυτίζονται — ποτέ δεν έμοιαζαν τόσο πολύ — αντιμετωπίζει σταδιακά την αποχή, την αποδοκιμασία, την άρνηση του λαού. Αυτού του τύπου η πολιτική μπορεί να ευνοεί την δεξιά που θέλει να διατηρήσει και συντηρήσει την μίζερη νεοελληνική Εθνική πραγματικότητα — ένα Έθνος χωρίς σκέψη και φωνή — την οποία ονόμασε «οικονομικό θαύμα», όχι όμως αυτούς που θέ-

λουν αλλαγή και υπέρβαση αυτής της πραγματικότητας. Γι' α-
τί οι προσδοτικές δυσάμεις ως πε-
ριεχόμενα, πρόταση ή ταν πάντοτε το
άλλο από το υπαρκτό. Ήταν η αντιπροσώπευση,
η έκφραση του μέλλοντος, του πεπρωμένου του Έθνους.

Η σημερινή ιστορική συγκυρία, η κοινωνία, ο λαός
έχει ανάγκη, περιμένει την μεγάλη
πολιτική των μεγάλων ζητημάτων της
ιστορικής περιόδου που διανύουμε, τα οποία θα κρίνουν το μέλλον
αυτής της χώρας και τα οποία όμως συστηματικά αποσιωπούνται,
υποδαθμίζονται, περιθωριοποιούνται.

Η πολιτική κουλτούρα των μερικών αλλαγών και της καθη-
μερινότητας είναι ανεπαρκής και επικίνδυνη μπρο-
στά στις μεγάλες ιστορικές προκλή-
σεις που αντιμετωπίζουμε ως Έθνος,
ως Οικονομία, ως Πολιτισμός.

Η επίσημη πολιτική, τα πολιτικά κόμματα, όχι μόνον δεν
έχουν, αλλά ολιγωρούν, δεν ασχολούνται σοβαρά με την διαμόρ-
φωση μιας Εθνικής στρατηγικής. Όλες
οι χώρες και όλα τα κράτη στην Ανατολή ή την Δύση, στον Βορ-
ρά ή τον Νότο, του κόσμου έχουν Εθνική στρατηγική. Μόνον η
δική μας χώρα, το δικό μας Έθνος δεν διαθέτει ένα επεξεργα-
σμένο και ολοκληρωμένο Εθνικό σχέδιο. Αυτό μπορεί
να αποβεί ακόμη μια φορά μοιραίο.

Δεν υπάρχει ένα σοβαρά προγραμματισμένο Εθνικό
σχέδιο για την οικονομική αναδιάρ-
θρωση, την ανάπτυξη της χώρας στα πλαίσια ενός νέου
οικονομικού, κοινωνικού και πολιτι-
κού πλουραλισμού.

Έτσι η χώρα υφίστάμενη παθητικά την
διεθνοποίηση της, ως αποτέλεσμα της εσωτερικής
της ολιγωρίας και ανεπάρκειας, καθώς και ως αποτέλεσμα των
γενικότερων γεωστρατηγικών και γεωοικονομικών ανακατατάξε-
ων κινδυνεύει να μεταβληθεί προοπτικά σε αλλωμένο
πολιτιστικά, φτωχό οικονομικά και

συρρικνωμένο Εθνικά παράρτημα και
χώρο διέλευσης των νέων σταυροφό-
ρων και των νέων Σουλτάνων.

Ιστορικά δεν υπήρξε Εθνική ανεξαρτησία, Εθνική αξιοπρέ-
πεια, πρόοδος, ανάπτυξη, δημοκρατικό πολιτικό σύστημα χω-
ρίς την πολιτική, χωρίς πολιτικά
κόμματα. Η μεγάλη ιστορική ευκαιρία για την συγκρό-
τηση πολιτικών δημοκρατικών κομμάτων θεσμών μετά το 1974
χάθηκε. Τα Ελλαδικά πολιτικά κόμματα και οι άλλοι πολιτικοί
θεσμοί είναι ημιτελείς οντότητες ή απλοί μηχανισμοί.

Στην σημερινή ιστορική περίοδο η επιστροφή
μιας σχέσης της χώρας, της κοινω-
νίας, του λαού με την πολιτική είναι
ιστορική Εθνική ανάγκη. Σ' αυτό θα κριθούν
τα υπαρκτά πολιτικά σχήματα μικρά ή μεγάλα, το ίδιο το μέλ-
λον της χώρας.

Για το ΠΑΣΟΚ η επιστροφή μιας άλλης πολιτικής στις
μορφές και τα περιεχόμενα, η αναγέννηση — ανασυγκρότησή του,
ο εντοπισμός και η συγκρότηση ενός νέου συνα-
σπισμού απελευθέρωσης ή ανάδειξης
ενός νέου ιστορικού σχεδίου — οράμα-
τος για την χώρα, απαιτεί πρωτοβουλίες, αποφά-
σεις, τομές ιστορικής σημασίας. Η αντιμετώπιση όμως αυτών των
προβλημάτων, αυτής της ιστορικής πρόκλησης από την μεριά της
Κεντρικής καθοδήγησης του ΠΑΣΟΚ με τους επανα-
λαμβανόμενους κυδερνητικούς ανασχη-
ματισμούς ή επανασυνθέσεις του Ε-
κτελεστικού Γραφείου, με ανακύκλωση των ί-
διων προσώπων αποδεικνύουν ότι δεν έχει συνείδηση της κρισι-
μότητας της περιόδου που διανύουμε, των αιτημάτων, των απαι-
τήσεών της και της δικής της ευθύνης ως καθοδήγηση, ως ηγε-
σία, ως πολιτική του κόμματος και του τόπου. Δεν μπορεί να α-
ναχθεί στο ύψος των περιστάσεων.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΣΜΟΥ

Από αυτήν την προσέγγιση όμως προκύπτουν σημαντικά ζητήματα, τα οποία κ ρ ί ν ο υ ν τ ο ε π ί π ε δ ο τ η ς πολιτικής μας παιδείας ως λαού και κυβερνώντων, του πολιτικού συστήματος, του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας. Αποδεικνύουν ότι αυτά κινούνται στο επίπεδο και στην πολιτική λογική άλλων παλαιότερων ιστορικών περιόδων, άλλων γεωγραφικών περιοχών του πλανήτη και κοινωνικών πραγματικοτήτων.

Εμείς ως πολιτικό κίνημα, ως ΠΑΣΟΚ ήρθαμε να προωθήσουμε μια ιστορική ρήξη με την αντίληψη του χρόνιου στην χώρα μας κρατισμού και κυβερνητισμού, η οποία διαπερνά όλα τα πολιτικά κόμματα και εξαρτά την διακυβέρνηση της χώρας αποκλειστικά από τις αρετές ή τις ικανότητες του ενός ή του άλλου υπουργού, όπως τον μεσάιωνα αυτό εξαρτώνταν από τις ικανότητες του πρίγκιπα, του πασά, του κόντη. Έτσι μπορεί — αν μπορεί — να κυβερνά η δεξιά, όχι όμως ένα σοσιαλιστικό κίνημα το οποίο στοχεύει να αλλάξει τις δομές μας χώρας.

Εμείς ήρθαμε για να υπερβούμε, σε επίπεδο πολιτικού συστήματος, την επικρατούσα σ χ έ σ η κ υ β ε ρ ν ώ ν τ ω ν και κ υ θ ε ρ ν ω μ έ ν ω ν, που καταδίκασε ιστορικά τον λαό μας στην θέση του κυβερνώμενου, του υπήκουου, του ιθαγενή, όχι να μεταβάλλουμε τους διαρκείς κυβερνητικούς ανασχηματισμούς σε μεθοδολογία διακυβέρνησης, η οποία πλέον δεν εξασφαλίζει συγκατάθεση. Πρέπει επί τέλους να πάψουμε να είμαστε Μπανανία. Δεν τιμά τα πολιτικά μας ήθη και την πολιτική μας παιδεία, να θέλουν όλοι να γίνουν υπουργοί, να ταυτίζεται η πολιτική στην χώρα μας με το υπουργικό και το βουλευτικό.

Η πορεία της αλλαγής, η Ελληνική περί-

πτωση της σοσιαλιστικής μετάδοσης, για ένα σοβαρό παρατηρητή και μελετητή κ ρ ί θ η κ ε σ τ η ν ε π ι λ ο γ ή τ ο υ κ ρ α τ ι σ μ ο ύ κ α ι τ ο υ κ υ β ε ρ ν η τ ι σ μ ο ύ από την Κεντρική καθοδήγηση του ΠΑΣΟΚ το 1981 ως τον δρόμο που έπρεπε να ακολουθήσουν οι διαδικασίες της αλλαγής. Γι' αυτό δεν νομιμοποιείται σήμερα ιστορικά, ηθικά, πολιτικά η διαφωνία, η κριτική των στελεχών εκείνων του ΠΑΣΟΚ που αποχώρησαν ή παραμένουν και τα οποία συμμετείχαν στις κατά καιρούς κυβερνήσεις χωρίς την απαίτηση για εκπλήρωση ενός βασικού για μια σ τ ο ι χ ε ι ώ δ η σ ύ γ χ ρ ο ν η δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ή α ν τ ί λ η ψ η Ο Ρ Ο Υ προϋπόθεσης για την συμμετοχή τους.

Τ η ν σ υ γ κ ρ ό τ η σ η π ρ ω τ α ρ χ ι κ ά ά λ λ ω ν μ έ σ ω ν, θ ε σ μ ώ ν, π ο λ ι τ ι κ ή ς ε ξ ο υ σ ί α ς κ α ι κ ύ ρ ι α τ η ν ύ π α ρ ξ η ε ν ό ς π ο λ ι τ ι κ ο ύ κ ό μ μ α τ ο ς ω ς α υ τ ό ν ο μ η κ α ι α υ τ ο δ ύ ν α μ η ο ν τ ό τ η τ α. Κάτι που έπαψε να είναι το ΠΑΣΟΚ μετά το 1981. Εκτός όμως από αυτό σ υ ν έ θ α λ α ν σ τ η ν δ ι α ι ώ ν ι σ η ενός καθυστερημένου, με φεουδαρχικά χαρακτηριστικά μοντέλλου διακυβέρνησης και στο σημερινό αδιέξοδο. Γιατί «ο δρόμος του κυβερνητισμού είναι δρόμος αδιέξοδου για ένα σοσιαλιστικό κίνημα. Δεν είναι ο τρίτος δρόμος για τον σοσιαλισμό». Αυτά ήταν τα λόγια μου στην Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ λίγες μέρες πριν την εκλογική νίκη του 1981. Βέβαια από αυτήν την εμπειρία πολλοί ωρίμασαν ίσως. Επαληθεύθηκε όμως ακόμα μια φορά στην νεοελληνική ιστορία ο λαϊκός λόγος: Στου κασίδι το κεφάλι μαθαίνουν διάφοροι μπαρμπέρηδες.

Για το πως μπορεί να κυβερνά ένα σοσιαλιστικό κίνημα, εκτός από τις συνόδους της Κεντρικής Επιτροπής, έκφρασα τις απόψεις μου σε διβλίο μου με τον ίδιο τίτλο και δεν θα επεκταθώ. Απλά θα επαναλάβω ότι οι κυβερνητικοί ανασχηματισμοί δεν αποτελούν λύση στο αδιέξοδο της κυβέρνησης και του κινήματος. Σ τ ο ν τ ε λ ε υ τ α ί ο δ ε α ν α σ χ η μ α τ ι σ μ ό δ ε ν έ π ρ ε π ε ν α σ υ μ μ ε τ ά σ χ ο υ ν ο ι α ν α φ ε ρ ό-

μενοί στην υπόθεση Κοσκωτά, αν εξάρτητα από την υπαρκτή ή όχι εμπλοκή τους. Η στάση τους δεν είναι προσωπικό τους ζήτημα, αλλά ζήτημα της ηθικής, της εικόνας, της ιστορίας, του μέλλοντος αυτού του κινήματος και η ιστορία ενός κινήματος και των ίδιων δεν εξαρτάται, ούτε κρίνεται από μια συγκυρία.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Για το ζήτημα της αναγέννησης, ανασυγκρότησης, της συνέχειας και της ενότητας του κινήματος

Ποτέ στην ιστορία ανασυγκρότηση — αν αγέννηση ενός κινήματος, το ξεπέρασμα της ιστορικής του κρίσης δεν ήταν έργο ανασυνθέσεων στα ανώτερα κεντρικά καθοδηγητικά του όργανα. Όταν περιορίσθηκε σε αυτά τα επίπεδα, τα κινήματα αυτά αποχώρησαν από την ιστορία ή συνέχισαν με αλλοιωμένες μορφές και ταυτότητες. Εξ άλλου αυτή η μεθοδολογία που επαναλειφθηκε επανειλημμένα στο ΠΑΣΟΚ απέτυχε, κατέρρευσε πλέον ιστορικά. Αυτός ήταν ο δρόμος που περπάτησε πολλές φορές η κεντρική καθοδήγηση και οδήγησε στην ακινησία, την παράλυση, το τέλμα, την διάλυση. Μπορεί να αναδιένειμε κομματικούς μηχανισμούς, να εξισορρόπησε εξουσίες διαφόρων ομάδων, να ικανοποίησε προσδοκίες ορισμένου ηθικού και πολιτικού επιπέδου, αλλά δεν έδωσε απάντηση στο ιστορικό Εθνικό αίτημα για την αναγέννηση του ΠΑΣΟΚ. Ειδικά σήμερα όμως δεν έχει τα περιθώρια, την πολυτέλεια πλέον ούτε αυτά να ικανοποιηθεί.

Επί χρόνια η κεντρική καθοδήγηση του ΠΑΣΟΚ επανέλαβε αυτούς τους δρόμους στο όνομα της ανασυγκρότησης και της ενότητας του κινήματος. Οι δρόμοι όμως αυτοί, όπως δείχνει η

πραγματικότητα, οδήγησαν σε μεγαλύτερη αποδιάρθρωση, συρρίκνωση, αποχωρήσεις, διαίρεση. Ούτε ανασυγκρότησαν, ούτε ένωσαν το ΠΑΣΟΚ.

Στην σημερινή περίοδο, όπου η κρίση και η αμφισβήτηση του ΠΑΣΟΚ έχει φθάσει στο αποκορύφωμά της, γιατί να αφήνουμε τα μέλη, τα στελέχη μας, τον ίδιο τον λαό σε κατάσταση αδιεξόδου, σύγχυσης, απογοήτευσης, ό τ α ν η π λ έ ο ν φυσιολογική, κλασσική διαδικασία για μια σύγχρονη πολιτική αντίληψη για ένα πολιτικό κόμμα είναι αυτή του έκτακτου συνεδρίου; Αν η κεντρική καθοδήγηση είχε υιοθετήσει εν καιρώ αυτήν την άποψή μας αντί να την ποιικιλοποιήσει με καθαίρεση δημοκρατικά εκλεγμένων Νομαρχιακών Επιτροπών, ίσως σήμερα ήταν διαφορετική η κατάσταση και εικόνα του κινήματος. Σ τ η ν σ η μ ε ρ ι ν ή σ ύ ν ο δ ο τ η ς Κ ε ν τ ρ ι κ ή ς Ε π ι τ ρ ο π ή ς δ ε ν π ρ έ π ε ι ν α ε κ λ ε γ ε ί ν έ ο ε κ τ ε λ ε σ τ ι κ ό ή πολιτικό γραφείο.

Οφείλει το Εκτελεστικό Γραφείο και η Κεντρική Επιτροπή να πάρει τις ιστορικές της ευθύνες να παραιτηθεί και να ανοίξει τις διαδικασίες συνεδρίου με την εκλογή Π ο λ ι τ ι κ ή ς Ε π ι τ ρ ο π ή ς Σ υ ν ε δ ρ ί ο υ και Ε π ι τ ρ ο π ή ς Δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ο ύ Ε λ έ γ χ ο υ τ ο υ Σ υ ν ε δ ρ ί ο υ.

Ο δ ρ ό μ ο ς τ η ς α ν α γ έ ν ν η σ η ς, τ η ς σ υ ν έ χ ε ι α ς τ ο υ Π Α Σ Ο Κ ε ί ν α ι ο δ ρ ό μ ο ς τ ο υ Σ υ ν ε δ ρ ί ο υ π ο υ μ π ο ρ ε ί ν α σ υ ν έ λ θ ε ι σ τ ο τ έ λ ο ς Φ ε β ρ ο υ α ρ ί ο υ 1989.

Τα Δημοκρατικά συνέδρια είναι ο ιστορικός, φυσιολογικός χώρος της ηθικής, ιδεολογικής, πολιτικής κ ά θ α ρ σ η ς και α ν α γ έ ν ν η σ η ς ε ν ό ς πολιτικού κινήματος.

— Μια σημαντική διαδικασία, στιγμή αποκρυστάλλωσης συλλογικής συνείδησης σε επίπεδο μελών και λαού, του γιατί φθάσαμε εδώ,

του τι είμαστε σήμερα, τι πρέπει να αλλάξουμε, τι θέλουμε και πρέπει να εκφράσουμε.

— Ο χώρος διαμόρφωσης ενός νέου πλούσιου στα περιεχόμενα, προγραμματισμένου στις τακτικές και στρατηγικές διαστάσεις του **Πολιτικού ιστορικού σχεδίου** — ο ρόλος για την χώρα μας. Θα πρέπει δηλαδή να προσεγγίσει και να απαντήσει στο ιστορικό Εθνικό αυτό αίτημα της εποχής. Κάτι που δεν επιχειρεί να κάνει κανένα πολιτικό Ελλαδικό κόμμα, τα οποία συντηρούνται δια της επανάληψης, μοιάζοντας όλο και περισσότερο το ένα με το άλλο.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΡΕΥΜΑ ΙΔΕΩΝ — ΟΧΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

Για το ζήτημα της δομής και της ενότητας του Κινήματος, όπως αποδεικνύει η ιστορία αυτού του κόμματος από την αρχή της γέννησής του, ζήτησα επανειλημμένα το άνοιγμα διαδικασιών σεμινάρια — συνδιασκέψεις — συνέδρια για την συλλογική διαμόρφωση ενός κοιμματικού οργανωτικού μοντέλου, το οποίο δεν ταυτίζονταν με τα ιστορικά πρότυπα της δεύτερης ή τρίτης διεθνούς. Μια πρόταση η οποία δεν έγινε ποτέ αποδεκτή από την κεντρική καθοδήγηση, ειδικά την αυτοαποκαλούμενη ιστορική ηγεσία, η οποία στην απουσία της εσωτερικής δημοκρατίας, του δημοκρατικού διαλόγου και στον έλεγχο του κεντρικού κοιμματικού μηχανισμού στήριζε την ύπαρξή της. Γι' αυτήν ιστορικά το ενδιαίο και η ενότητά του κόμματος ταυτίζονταν με τις δικές της ανάγκες αυτοσυντήρησης και αυτοδιατήρησης ως κοιμματική γραφειοκρατία. Οι διαφορετικές απόψεις και προτάσεις θεωρήθηκαν παθολογικό και όχι φυσιολογικό φαινόμενο της εσωκοιμματικής ζωής. Έτσι έπρεπε να περιθωριοποιηθούν, να ποινικοποιηθούν, να διωχθούν. Ειδικά οι προτάσεις μας για την διαδικασία

των αλλαγών μετά το 1981, που α ν ε ί χ α ν υ ι ο θ ε -
τ η θ ε ί θ α ή τ α ν δ ι α φ ο ρ ε τ ι κ ή η π ο ρ ε ί α
τ η ς α λ λ α γ ή ς κ α ι η θ έ σ η τ ο υ κ ι ν ή μ α -
τ ο ς. Π ρ ο τ ά σ ε ι ς π ο υ υ π ε ρ ε ί χ α ν κ α ι υ -
π ε ρ έ β α ι ν α ν α υ τ ώ ν τ η ς υ π ό λ ο ι π η ς α -
ρ ι σ τ ε ρ ά ς α ν α ν ε ω τ ι κ ή ς ή μ ή, η ο π ο ί α
ό π ω ς α π ο δ ε ί χ θ η κ ε δ ε ν δ ι έ θ ε τ ε κ α ι
α υ τ ή μ ι α θ ε ω ρ ί α, μ ι α σ τ ρ α τ η γ ι κ ή,
έ ν α π ρ ό γ ρ α μ μ α γ ι α τ η ν α λ λ α γ ή, γ ι α
τ ι ς μ ε τ α β α τ ι κ έ ς δ ι α δ ι κ α σ ί ε ς. Α υ τ ή ό μ ω ς
η π ρ α κ τ ι κ ή τ η ς α ν τ ί ν α ε ν ι σ χ ύ σ ε ι τ η ν ε ν ό τ η τ α, τ η ν σ ύ ν θ ε σ η, τ η ν
α ν ά π τ υ ξ η τ ο υ κ ι ν ή μ α τ ο ς, ο δ η γ ο ύ σ ε σ τ η ν σ υ ρ ρ ί κ ν ω σ η, σ τ ι ς α π ο -
χ ω ρ ή ρ ε ι ς, σ τ ι ς δ ι α γ ρ α φ έ ς, σ τ η ν δ ι ά σ π α σ η κ α ι τ η ν δ ι ά λ υ σ η.

Ε μ ε ί ς έ χ ο υ μ ε π ι κ ρ ή π ε ί ρ α α υ τ ή ς τ η ς π ρ α κ τ ι κ ή ς κ α ι α υ τ ή ς
τ η ς π ο λ ι τ ι κ ή ς η θ ι κ ή ς. Α π ο δ ε ί ξ α μ ε ό μ ω ς ι σ τ ο ρ ι κ ά ε ξ α ν τ λ ώ ν τ α ς ό -
λ α τ α π ε ρ ι θ ώ ρ ι α, κ α λ ύ τ ε ρ α δ ώ σ α μ ε μ α θ ή μ α τ α, γ ι α τ ο π ω ς μ π ο -
ρ ε ί ν α ε ί ν α ι κ α ν ε ί ς σ ε έ ν α κ ί ν η μ α, ν α δ ι α φ ω ν ε ί, ν α π ρ ο τ ε ί ν ε ι
μ ι α ά λ λ η π ο λ ι τ ι κ ή κ α ι τ α υ τ ό χ ρ ο ν α ν α τ ο σ τ η ρ ί ζ ε ι. Α υ τ ή ν τ η ν
δ ι α λ ε κ τ ι κ ή σ τ η ν υ π ο α ν ά π τ υ κ τ η π ο λ ι τ ι κ ά ν ε ο ε λ λ η ν ι κ ή π ρ α γ μ α τ ι -
κ ό τ η τ α, ε λ ά χ ι σ τ ο ι μ π ο ρ ο ύ ν ν α κ α τ α ν ο ή σ ο υ ν. Ε ί ν α ι β έ β α ι α «φ υ -
σ ι ο λ ο γ ι κ ό» γ ι α μ ι α χ ώ ρ α, ό π ο υ δ ε ν υ π ή ρ ξ α ν δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ά κ ό μ -
μ α τ α α ρ χ ώ ν σ ε σ υ ν θ ή κ ε ς ε ν ό ς δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ο ύ π ο λ ι τ ι κ ο ύ σ υ σ τ ή μ α -
τ ο ς. Τ η ν σ τ ά σ η μ α ς ό μ ω ς α υ τ ή η π λ ε ι ο ψ η φ ί α τ η ς κ ε ν τ ρ ι κ ή ς κ α -
θ ο δ ή γ η σ η ς, ε κ τ ό ς ε λ ά χ ι σ τ ε ς ε ξ α ι ρ έ σ ε ι ς, δ ε ν ε ί χ ε τ ο η θ ι κ ό κ α ι
π ο λ ι τ ι κ ό ύ φ ο ς ν α τ η ν α ν α γ ν ω ρ ί σ ε ι, ν α τ η ν σ ε β α σ τ ε ί. Δ ε ν π ε ρ ι -
μ é ν α μ ε β έ β α ι α μ ι α ά λ λ η σ υ μ π ε ρ ι φ ο ρ á. Έ τ σ ι δ ι α ρ κ ι ώ ς β ρ ι σ κ ό μ α -
σ τ α ν υ π ό δ ι ω γ ή μ ό ν, υ π ό δ ι α γ ρ α φ ή. Ο ρ ι σ μ é ν ο ι δ ι α γ ρ á φ η κ α ν, á λ -
λ ο ι á δ ρ α ν ο π ο ι ή θ η κ α ν.

Έ τ σ ι σ ή μ ε ρ α π ρ ο υ π ό θ ε σ η γ ι α τ η ν
α ν α γ é ν ν η σ η, ε ν ό τ η τ α, σ υ ν é χ ε ι α τ ο υ
Π Α Σ Ο Κ, ε ί ν α ι μ ι α ρ ι ζ ι κ ή, π ο λ ι τ ι κ ή,
μ ο ρ φ ω τ ι κ ή, η θ ι κ ή ρ ή ξ η, μ ε τ ι ς κ υ ρ ί α ρ χ ε ς μ é -
χ ρ ι σ ή μ ε ρ α α ν τ ι λ ή ψ ε ι ς κ α ι π ρ α κ τ ι κ έ ς ε σ ω κ ο μ μ α τ ι κ ή ς ζ ω ή ς κ α ι
λ ε ι τ ο υ ρ γ í α ς. Ε π ε ι δ ή α υ τ ό τ ο á ι τ η μ α, α υ τ ή η ρ ή ξ η δ ε ν μ π ο ρ ε ί ν α
π ε ρ ι ο ρ ι σ θ ε ί, ν α ι κ α ν ο π ο ι η θ ε ί á π ό ό ρ κ ο υ ς, υ π ο σ χ é σ ε ι ς κ α ι α π ο λ ο -

γίες ή εξομολογήσεις της κεντρικής καθοδήγησης ότι θα σεδα-
σθούν την δημοκρατία, η μόνη διεξοδος είναι
αυτή ενός κόμματος ρευμάτων. Γιατί οι
όρκοι της δεν διαρκούν και την επαύριον επιστρέφει στον παλιό
εαυτό της, όπως συνέδη στην περίπτωση των ΟΕΣ με τον απο-
κλεισμό των συντρόφων που εκφράζουν μια άλλη προβληματική
και πρόταση.

Εμείς ιστορικά διαμορφωθήκαμε,
αποτελέσαμε ένα ρεύμα ιδεών και πο-
λιτικής στο κίνημα. Αυτό δείχνει η ιστορία, αυ-
τό θα συμπεράνει ο ιστορικός του μέλλοντος ή ένας κοινωνιολόγος
του παρόντος. Δεν είμαστε ούτε ρεύμα αέρα, ούτε μηχανισμός προ-
στασίας, ούτε προσωπική συσπείρωση ενός αρχηγού, κάποιας
κομματικής φυλής.

Προσδοκούμε να εκφράσουμε ως
ρεύμα τις ανησυχίες, τους προβλη-
ματισμούς, τις ιδέες, τις προτάσεις
μας, το πολιτικό ιστορικό σχέδιό
μας. Πιστεύουμε ότι μια ανάλογη και αναπόφευκτη πλέον λό-
γω των ευθυνών της κεντρικής καθοδήγησης λειτουργία θα επα-
ναφέρει την πολιτική, την πολιτική ζωή σε ένα κίνημα, στο ο-
ποίο εδώ και χρόνια έλειψαν, λείπουν οι ιδέες, η ανάλυση, η
αντιπαράθεση των ιδεών, τα οράματα, η χαρά να κά-
νεις πολιτική. Χαρά που όλες οι κομ-
ματικές γραφειοκρατίες στέρησαν ει-
δικά από τις νέες γενιές.

Έτσι θα σχηματίζονται, θα αναδεικνύονται μέτωπα ιδεών
και πρόσωπα, ως έκφραση και αντιπροσώπευση απόψεων, αληθι-
νών ταυτοτήτων, στρατηγικών και όχι μεταμορφωμένα ανάλογα
με τις περιστάσεις πρόσωπα ή απορόσωποι μηχανισμοί που δεν ξέ-
ρεις τι πιστεύουν.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

Η ολοκλήρωση όλων αυτών των διαδικασιών σε κομματικό
επίπεδο, πρέπει να συνοδεύεται με την ψήφιση στο κοινοβούλιο

νόμου για την αλλαγή του εκλογικού συστήματος και την υιοθέτηση της απλής αναλογικής. Ένα μέτρο που θα συμβάλλει στην Δημοκρατική ολοκλήρωση του πολιτικού συστήματος συνολικά, αλλά και των πολιτικών κομμάτων.

Η δύναμη και η επιρροή ενός κόμματος στο λαό δεν εξαρτάται από το εκλογικό σύστημα, αλλά από την ικανότητα να προτείνει στο λαό ένα πολιτικό ιστορικό σχέδιο που να τον εμπνέει και να τον εκφράζει. Από αυτήν την ικανότητα εξαρτήθηκε η μεγάλη άνοδος και επιρροή του ΠΑΣΟΚ στον λαό και όχι από το εκλογικό σύστημα. Από αυτήν θα κριθεί σήμερα η επιρροή, η αναγέννηση και το μέλλον του.

Αυτό βέβαια ισχύει και για τα υπόλοιπα κόμματα, τα οποία την μορφωτική και πολιτική τους αδυναμία να διαμορφώσουν μια ιστορική πρόταση για την χώρα υποκατέστησαν με την απλή αναλογική ανάγοντάς την σε πανάκεια.

Το βιβλίο αυτό τυπώθηκε
στο τυπογραφείο «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ»
Ρήγα Παλαμίδου 5, τηλ. 3243158
Αθήνα

Η δεξιά, η περισσότερο λούμπεν, αντιδραστική, αυταρχική και αντεθνική δεξιά στον κόσμο τολμά να διεκδικεί σήμερα ηθικούς, δημοκρατικούς ελέω Νταθός τίτλους και ρόλους. Στην κοινωνία νομιμοποιούνται οι ιδέες της δεξιάς και απονομιμοποιούνται, χάνουν την ελκτική τους δύναμη οι ιδέες του σοσιαλισμού.

Το λαϊκό κίνημα αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μιας ιστορικής ήττας μεγαλύτερων διαστάσεων από αυτήν της δεκαετίας του '40, όπου είχαμε μια στρατιωτική, όχι όμως ηθική, ιδεολογική ή πολιτική ήττα.

Την κύρια, ιστορική ευθύνη γι' αυτήν την τροπή των πραγμάτων την έχει και οφείλει να την αναλάβει χωρίς συμπεριφορές αποποίησης, μετάθεσης ευθυνών και πολιτικού μεταμορφισμού η Κεντρική καθοδήγηση του ΠΑΣΟΚ. Ο Πρόεδρος, τα κατά καιρούς εκτελεστικά γραφεία, ιδιαίτερα η «ιστορική» λεγόμενη ηγεσία του και η μεγάλη πλειοψηφία της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ.